

EMÜ VII Perepäevad

Eesti Maanaiste Ühenduse VII Perepäevad toimuvad 02. – 03. augustil 2003. aastal Järvamaal Pilistveres.

Osa uhkest leivatordist eelmistelt Perepäevadelt.
T. Soasepa foto

Kavas:

2. augustil

- 11. 00 Saabumine, telkide püstitamine, kohv.
- 12. 00 Perepäevade avamine.

- 12. 30 Tutvumine Pilistverega.
- 14. 00 Lõuna.
- 16. 00 Lastele: võistlused ja muu tegevus.
- 16. 00 Täiskasvanutele: "Maaelu eurotultes." Kohtumine ministriga.
- 19. 00 Õhtusöök
- 20. 00 Puhkeõhtu
 - * maakondade esinemine
 - * simman
- 3. augustil
- 8. 00 Äratus, hommikusöök, kalapüük.
- 10. 00 Talgud (korrastame kommunismiohvrite memoriaali).
- 12. 30 Perepäevade lõpetamine. Tublimate autastustamine.
- 13. 00 Lõunasöök.

Viimane päev osavõtust teatamiseks on 24. juuli.
Osavõtumaks täiskasvanutele 25.-, lastele tasuta.
Registreerimine ja täpsem info:
tel 0 38 403 57, 056655675, Leili Pruun

Täna lehes:

- Perepäevad tulekul
- Leonardo da Vinci seminar Tallinnas
- Prostitutsioon on inimõiguste rikkumine
- Kaja küsitlus
- Ettevõtlus
- ELE avalik pöördumine
- Kirjad maakondadest
- Saaremaa naised tegutsevad koos
- Soome tööle!
- Vanaema veerg

Kaasa võtta:

- * toidunõud
- * telk ja magamistarbed, ööbimisvõimalus on ka pastoraadis
- * murekivi

Leonardo da Vinci seminar Tallinnas

Leonardo da Vinci programm on Euroopa Liidu kutseharidusalane koostööprogramm, millega Eesti liitus 2000. a. Projekti eesmärgiks on täiskasvanute konkurentsivõime ja kohanemisevõime tõstmine, koostöö arendamine akadeemiliste ringkondade, ettevõtete ja tudengite vahel, uute lahendite pakkumine täiskasvanute koolitamisel, juurdepääsu võimaldamine õppeprogrammidele.

Eesti Maanaiste Ühendus sai kutse rahvusvahelisele Leonardo da Vinci seminarile, mis toimus Tallinnas 26. mail. Kohal oli huvitav seltskond Belgiast, Saksamaalt, Iirimaa, Inglismaalt, Kreekast ja Prantsusmaalt, eestlas- tega kokku 30 inimest. Esindatud oli väga erinevaid organisatsioone ja ettevõtteid, nt haridus- ja teadusministeerium, Peugeot automüügiesindus ja Lauzes departemangu taluliit Prantsusmaalt. Karen Serres, Taani päritolu- ga seakasvatustalu omanik Prantsusmaalt oli palunud kutsuda seminarile kedagi, kes rää- giks Eesti maanaiste tegemistest ja nii ma- sinna sattusingi.

Millest seminaril räägiti?

Oli palju huvitavat Eestimaalt. Lea Orro rääkis Eesti kutsehariduse reformist, Annika Tina kõrgharidusest Eestis, Talvi Märja elukestvast õppest, Mari-Ann Eensaar kutsevalifikatsi- oonisüsteemist. Külaliste ettekanded olid kõik sellest, kuidas paremini koolitada täiskasva- nud inimesi, neid, kes vajavad ümberõpet või keda koolitatakse kindla sihitusega vajalikel erialadel.

Minu jaoks oli kõige huvitavam Karen Serresi ettekanne sellest, kuidas Prantsusmaal toimub talunike ja talutööliste koolitus. 1971. a võeti Prantsusmaal vastu seadus, mis reguleerib talunike koolitust. Seal ei ole võimalik ilma põllumajandusliku baaskoolitusega talupidajaks hakata. Alates 1999. aastast kuulub põllu- majanduskoolitus põllumajandusministeeriumi alla, mis annab süsteemile enam vabadust ja iseseisvust. Talunike arv küll väheneb iga aas- tal, aga talutööliste arv kasvab, eriti hooaja- tööliste arv. Põllumajanduskoolides (859 riik- likku ja 641 erakooli) on 44% õppijatest tüdru- kud. Taluliidud korraldavad iga talvel oma liik- metele kursusi ja need on kõigile liikmetele

tasuta.

Käisime Kareniga tema palvel ka OÜ Pihlaka farmis Tallinna lähedal. Eriti huvitas teda seakasvatus. Perenaine Talvi oli nii lahke, et lubas meil külastada oma sigalat ja Kareni küsimustele ei tahtnud lõppu tulla. Ikka ja jäl- le kuulsime üllatushüüet: "Oi, see on nii nagu meil kodus!" Muidugi on Kareni talus ka palju teistmoodi, nende sigala on täielikult mehhani- seeritud ja niisugust käsitsitööd nagu meil ei saa nad endale lubada juba kõrge tööjõu hin- na tõttu. Nii teevadki nad oma abikaasaga kogu töö 1000-pealises sigalas ja 600-pealises lambafarmis ise. Neil on 4 tütart, 2 juba täis- kasvanud ja 2 koolilapsed. Kõige nooremal, 9-aastaselt on talutööde vastu huvi, teistel mit- te. Karenil on palju ühiskondlikke ameteid: ko- haliku taluliidu aseesimees, Euroopa Põllu- majanduse COPA- COGECA maanaiste töö- grupi liige jm. Karen ise oli särav ja naerav ja tundis siirast huvi meie tegemiste vastu. Loodame, et kuuleme temast ja Prantsusmaa maanaiste tegemistest edaspidigi, sellise kok- kuleppega me lahkusime.

Renate Pöder

Prostitutsioon on inimõiguste rikkumine

Prostitutsioon on naistevastane vägivald ja Eesti riik on mitmesugustes rahvusvahelistes lepingutes seda ka tunnistanud. Naistega kauplemine ei ole mitte ainult seotud prostitutsiooniga, see on otseselt inimõiguste rikkumine ning kõige õigem oleks siin kasutada mõistet seksuaalne ekspluateerimine. Kellele on vaja prostituute? Kes tahavad legaliseerida prostitutsiooni? Eelkõige need, kes ei oska välja kujundada normaalseid suhteid naise ja mehe vahel, vaid tunnevad erilist vajadust kedagi endale allutada, osta, võtta jõuga seda, mida nad normaalse suhtlemise tasandil kätte ei saa. Prostitutsiooniga seoses on enim levinud järgmised müüdid:

1. Prostituudiks hakatakse vabatahtlikult.

Tegelikult on enamusel juhtudel põhjuseks äärmine vaesus.

Vaba valik on see, kui inimene teab kõike, mis see amet endaga kaasa toob, selles ametis ei saa tihti isegi klienti valida, rääkimata muust.

2. Prostitutsioon on osa kaasaegsest modernsest kultuurist.

Tegelikult on see väga vanameelne lähenemine, kinni traditsioonides.

3. Turg on see, millega tuleb arvestada.

Turul on huvigrupid, kes ajavad taga oma isiklikku kasu. Ka pedofiiliale on turgu. Järsku saadaks ka riigikogu ning valitsuse laiali ning laseks turul riiki valitseda?

4. Legaliseerimine aitab täita riigikassat.

Miks peaksid diilerid ja sutenöörid järsku hakkama korralikult makse maksma? Sellega ei saa hakkama isegi ministrid. Miks keegi ei räägi kontrollsüsteemi maksumusest? Legaalse ameti puhul on ettenähtud ka pension. Kui vanalt lähivad pensionile prostituudid, kas 30-aastaselt? Kas meie peame siis töötama 70. eluaastani, et neile pension kindlustada?

Austraalias on uuritud prostitutsiooni legaliseerimise tagajärgi Victoria osariigis, millega kaasnes hulgaliselt tõsiseid probleeme:

1. Viltu hakati vaatama ka nendele naistele, kes ei osalenud "äris".
2. Suurenes inimkaubandus, naiste ja laste röövimine, pedofiilia.

Kuna osades osariikides prostitutsioon ei ole lubatud, siis nn. vaba äri osariikides naistesse suhtutakse ka siseriiklikult väga halvasti (Baltikumi naistel näiteks Islandil küll ei maksa öelda, mis riigist nad on, sest siis peetakse neid kohe prostituutideks).

3. Kuna tegemist on äri, siis turg nõuab järjest uut ja huvitavat kaupa.

Uueks "kuumaks kaubaks" muutusid rasedad naised.

Osariik rikkamaks ei ole saanud, küll aga "kuulsamaks".

Uuring seksteenust kasutavate meeste seas Norras näitas:

1. Nad ei ole rahul oma praeguse suhtega, aga nad ei oska midagi ette võtta.
2. Nad arvavad, et nad ei leia naist püsisuhteks.
3. Nad soovivad naistele kätte maksta.
4. Nad on jäigalt kinni soorollides ja ei oska ühiskonna muutustega kaasa minna.
5. Nad on kasvanud väga liberaalse seksireklaami taustal ning võtavad prostitutsiooni kui ühte majandusharu.

Loomulikult ei räägi ka meie ennast üli-liberaalseteks pidavad poliitikud ja ärimehed, et neil on raskusi suhtlemisel või ühiskonna muutuste mõistmisel, küll on nad aga varmad prostitutsioonile ilusaid nimesid välja mõtlema, nagu intiimteenus ning seksi-meelelahutustööstus ja kui juba tööstus, siis see nagu olekski legaalne majandusharu.

Miks seda kõike on vaja teada? Aga seepärast, et Rootsis on prostitutsioon keelatud, Soome läheb sama teed ning surve naabritele prostitutsiooni vastu võitlemiseks üha suureneb.

Eesti on ühinenud Palermo konventsiooniga, seega peaks ilmtingimata prostitutsiooni probleemidega tegelema, aga politsei arvates pole see eriti mõttekas, see on väga kallis. Siinjuures on ka tervisekontroll küsitava väärtusega, sest näiteks HIVviiruse peiteaeg on 3–6 kuud.

Järeldus: tuleb tõsta oma teadlikkust, harrida oma lapsi ja hoida poliitikutel ja ärikatel silm peal, et õigel ajal sekkuda.

Tiiu Soans

KAJA küsitlus

Millal te viimati ehmatuse peale suhkruvett küsisite?

Ester Gabriel Ida-Virumaalt:

Sellel kevadel. Põld, kus juurvilja külvasin, algab 200 m minu kodust eemal. Vaod on pikad ja lõpevad magistraalkraavi ääres. Tulin viimase vaoga kodu suunas, külviku kolu porgandiseemneid täis. Mõllesin, et kell juba kümme (õhtul muidugi), valan seemned kotti ja lähen koju, koera peaks ka kaasa kutsuma.

Minu truu sõber, krants Rolf oli pool päeva istunud kraavi kaldal ja jälginud pardipaari askeldusi. Hüüdsin teda, aga koer istus edasi ega liigutanudki, kipskuju mis kipskuju! Ja siis näen endast 20 sammu kaugusel põllus veel kahte "musta koera", aga mitu korda minu krantsist suuremat. Mida kuradit? Metssed! Kuldid! Nüüd tardusin minagi hetkeks kipskujuks, siis lendas kallis külvik koos seemnetega kus kuuskümmend ja pistsin liduma, mingi korvisang jäi veel jala taha. Nagu koer, kes põllul lõuatäitki ei haukunud, nii ei tulnud ka minu suust suurest hirmust piiksugi. Aga jooksu ajal töötas pea nagu koorelahutaja: "Kõige kõrgem asi enne maja on suur vene kombain, Jenissei, noh. Kui juba nii hästi joosta jõuan, siis selle katusele ronimisega pole üldse mingit probleemi." Suure punase masina katusel jäi siiski käimata, leidsin end peagi kõõgist, sigadeta, koerata. Hüüdsin pojale: "Suhkruvett!"

Aime Kaalma Harjumaalt:

"Uuiih...uss!" on kiljatanud enamus meist, kes me armastame metsas seenel ja marjul käia. Ega minagi erand pole. Sugulastel on Virtsu lähedal Rame külas oma kodu, eksootiline, rookatuses, suitsusaunaga ja puha. Vanasti oli sellel talul päris oma nastik, nii pikk, et ei mahtunud toatrepil päikesepaistele peesitamagi, saba oli ühel pool treppi ja pea teisel pool treppi. See loom on vist küll juba vanadusse ära surnud, aga ühte parajat nastikupundart, nii 5–7 isendit, võib igal kevadel sauna kõrval kompostihunnikul imetleda.

Samas on nastikud väga vilkad ja harilikult jõuab temast näha ainult musta sabajuppi. Teine lugu on rästikutega. Neid näib seal lõpmatult jaguvat. Teist kevadet järjest oleme kokku korjanud nii 10–15 madu ja lihtsalt talust kaugemale metsa ümber asustanud. Seda on eriti hea teha varakevadel, kui rästikud on veel uimased ja tulevad end päikesepaistele üles soojendada. Siis saab neid korraga 5–6 tükki kotti pistetud ja neile autosõitu tehtud. Ainult üks suur must uss avaldas seejuures korra protesti, siis oli kotist koledat sisinat kaugele kuulda. Tema muuseas põõnutas maasikapeenra kõrval rohus, kus me parajasti rohisime.

Nende ussidega on nagu minasjutus: astusa neid kevadel ümber kui palju tahes, suvel on teist samapalju ikka alles. Lautaguse talus ollakse ussidega lihtsalt harjunud. Enne kui heinamaal sammu teed, kõssitad ussid lihtsalt eest ära. Mõningaid närveköditavaid hetki on pererahva jutust küll meelde jäänud. Ei ole just eriti meeldiv leida oma magamis- toast vaibalt rästikupoega või peretütre kambrist pitsist laudlina sisse põimunud nastikut. Mu oma laps on hommikul trepist alla joostes jäänud ühe jala peale seisma ja lasknud rästikul rahulikult jala alt läbi roomates oma teed minna. Siin ilmas harjub tõesti kõigega, sealhulgas ka ussidega. Kui inimene rästikut kohates hirmunult kiljab – ei tea kumb siis rohkem suhkruvett vajab? Minema tormab ju uss?!

Rootsi Farmerite Föderatsioon

KAJA väljaandmist toetab
USA saatkonna demokraatia väike-
stipendiumide programm.

ETTEVÕTLUS

Saame tutvavaks

16. – 17. mail oli ettevõtlikele naistele Tallinnas Sinises paviljonis 2-päevane rahvusvaheline kontaktseminar - näitusmüük "Saagem tutvavaks". Selle korraldas MTÜ Naiskoolituse Keskus. Kuulati loenguid ja sõlmiti kontakte. Saime hea ülevaate Baltimaade naisettevõtlastest ja turgude arengust aastail 1992–2003 ning nüüdseks juba väljakujunenud ettevõtjate võrgustikust. Naiskoolituse Keskuse esinaine Reet Laja kinnitas, et meie edukad naisettevõtjad on alati nõus algajatele oma kogemusi ja-gama, kasvõi uue mentorlusprogrammi kaudu. Väga head olid Eesti naisettevõtjate Silva Tominga (TEA keeleõpetus ja kirjastamine) ja Eva Truuverki (menutoote, uue lauamängu "Siia-sinna läbi linna" looja) ettekanded ettevõtluse strateegiast. Nende ettekannete kaudu võimendusid vanad tõesed ettevõtluse strateegiast:

- mida müüa? – toote valik
- kuhu müüa? – turu valik
- millal müüa? – aja valik
- kellele müüa? – partneri valik
- kes müüb? – meeskonna valik

Oluline on olla kogu aeg arengus, ajast ees, olla avatud kõigele uuele. Ettevõtjad kinnitasid ka, et riiki pole vaja peljata, riik on ettevõtja sõber.

Näitusmüügil oli palju põnevat, näiteks uus toode suhkruvaba karamellkompek. Kes soovib tutvuda kontaktide loomiseks näituse kataloogiga, siis see on KAJA toimetuses olemas.

Tiia Soasepp

Näitusmüügil osales ka Püüdega Laste Vanemate Ühendus. T. Soasepa foto

Eesti lamba vill maailmamessil

Uskumatu, aga täiesti tõsi. Aastaid tagasi, kui Urga talu hakkas tegelema väga vana käsitööga – käsitsi vildi valmistamisega, oli uudistajaid, proovijaid, kõhklejaid (kes seda ikka ostab?), halvaksanijaid ja muidu õlakeshitajaid.

Asi sai alguse mõnest lambast, kui folklooripäevade nime all kogu küla meie neli lammast ära niitis, sest meie, Urga talu omanikud, linnast pärit Hilda ja Arne polnud lambakääre varem käes hoidnudki.

Tulutul seisnud lambavilli leidis kasutust alles mõni aasta hiljem Urga talus toimunud lastelaagrite käsitöötunnis, kus vee ja seebi abil vill värvilisteks villpiltideks, pallikesteks ja hiirekesteks nühti. Odav käsitöömaterjal tegi laagri hinna odavamaks, töö ise oli omamoodi ja lastele ootamatu ja huvitav, erines tublisti traditsioonilisest kooli käsitööst.

Omanäolist käsitööd kutsuti näitama paljudele üritustele ka laatadele. Hulk seebivahtu, kohev villavatt, tõesse keskendunud naine sundisid peatuma pea kõiki möödujaid. Kuna töö ise jäi vaatajaile arusaamatuks, tuli seisjatele pikalt selgitusi jagada. Sellest pääsemaks, hakkasime toodete näidiseid kaasa võtma. Üllatuseks osteti näidised esimesel laadapäeval ära ja ikka tuli pikki selgitusi jagada. Otsustasime olla usinamad ja järgmiseks laadaks teha veidi rohkem näidiseid. Siis avastasid meid käsitööpöed. Kui senini olime asja võtnud kui meeletu hahutust, siis nüüd hakkas tekkima müügihasart.

Hakkasime mängu tasandilt üle minema ettevõtlusele. Meie ettevõtluse visiitkaardid kadusid sama kiirelt kui tooted. Tegelesime toote arendamise ja laiendamise, saime kutseid erinevatele messidele, müügipakkumisi kauplustelt. Kolme aasta eest sain kutse Berliinis toimuvale maailmamessile **Worldshop Berlin 2001**. Pikkade kõhkluste ja värisemise põlvedega jõudisime ka kohale. Süda rinnus tagumas, palusime saatust, et kulud saaksid tuludega kaetud. Ning nii uskumatu, kui see alguses ka ei tundunud, olime üledukad. Lisaks müügile tekkisid uued tutvused ja kontaktid. Prantsusmaa, Inglismaa ja Saksamaa suurtele kaubamajakettidele olime sunnitud ära ütlema, sest neid tellimusi poleks me suutnud iialgi täita (vähke talu ja tööliis pole võtta).

Aasta hiljem saime jälle kutse samale messile. Kohale jõudes tundisime end juba "vanade kalade-na", kuid siiski üllatusime ka seekord, kui suurfirmade esindajad suhtusid meisse kui võrdsetesse ja lugupeetavatesse. Meid jälgiti ja tunnustati, sest see, et olime tulnud teist aastat järjest messile ja suutsime kanda messiga seotud kulud, oli nende arvates ennekuulmatu. Messi virtuaalkaubamaja avaldas soovi meie vildist tooteid esitleda, Saksamaa käsitöökunsti liit soovis meid näha oma liidu liikmetena.

Messi kutse 2003. aastaks on juba kohal ning me valmistume taas messile minekuks. Nüüd võtame kaasa juba laiema valiku vildist tooteid: mütsid, sussid, sokid, vildid, sallid, selja- ja põlvesoojendajad, kohvikannud ja pottide soojendajad, kindad, vestid, sisetallad, õlakotid, vaibad, madratsid, toolipõhjad, padjad jpm tooteid, mis tehtud Eestimaa lamba villast.

Edu tõi meile tegevus, millega keegi veel ei tegelenud. Leidsime oma näo. Tekitasime vaatajates ja ostjates huvi ja oma tegevusele loogilise põhjenduse. Meie maanaistele tahaksin öelda veel seda, et edu ja tunnustus ei tule ruttu ja kui te teete midagi hästi, ärge häbenege ennast kiita.

Hilda Rütter

Viltimiskursusest osavõtjad Urga talu õuel. A. Rütter foto

Maapered ettevõtlikuks

2003. aasta algul alustas Valgamaa Partnerlus-kogu pilootprojektiga "Maaperede ettevõtlikkuse arendamine". Sellesse projekti on kaasatud Valgamaalt 16 peret, kellel on alaealised lapsed ja kes elatuvad väiketalupidamisest, sotsiaaltoetustest või ainult ühe pere liikme tööst.

Grupp on väga tore ja rõõmsameelne, paljud on paljulapseliste perede emad. Neil kõigil on probleeme nii kodus kui külas. Soov midagi enda jaoks õppida, uute teadmistega oma perele toeks olla, suhelda ja kodust välja tulla ning võimalust näha, kuidas mujal elatakse, olid peamised põhjused, miks koolitusele tuldi.

Koos koolitajate Lea Sudakova ja Indrek Kämeriga Maaelu Arengu Instituudist ning minuga püütaksegi koos otsida võimalikke lahendusi probleemidele, õppida analüüsima asju, olukordi, leidma endas üles need tugevad küljed ja oskused, millele toetuda, et ise hakata oma olukorda parandama. Koolitused on toimunud erinevates turismilades, see on pakkunud võimalust ettevõtteid omavahel võrrelda, teha järeldusi, kavandada oma äri. Palju on koolitusel grupitööd, mis on osalejatele väga meeldinud ja pannud neid rohkem omavahel suhtlema. Tagasiside on rõõmustav – kõik on rahul ja ootavad järgmist koolitust huviga.

Viimane koolitusmoodul toimub meil augustis ja siis on juba mõnelgi perel oma väike äriplaani valmis. Koos Partnerluskoguga oleme kindlad, et selline projekt on end õigustanud ja me tahame seda jätkata ka edaspidi.

Kagu-Eesti Partnerluse Programm on Suurbritannia valitsuse poolt rahastatav arendusprojekt, mis toetab maapiirkondade arengut, keskendudes vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamisele kolmes Balti riigis valitud maapiirkondades. Eesti puhul on sihtalaks Põlva-, Valga- ja Võrumaa. Täna on nendes kolmes maakonnas loodud partnerluskogud ning piirkondlikud strateegiad, koolitatud maa-elu arengu spetsialiste ja kogukonna kaasajaid ning aidatud kaasa kohalikult ja regionaalselt tasandil riikliku poliitika mõjutamisele. Programm lõpetab oma tegevuse 2003. a lõpus, tagades selleks ajaks partnerluskogude jätkusuutlikkuse.

Partnerluskogu eesmärk on vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust Valgamaal, sellesse kuulub hetkel 22 liiget. On välja töötatud strateegia Elujõuline Valgamaa koos üldise eesmärgi ja sellest lähtuvate läbivesmärgidega. Nende saavutamiseks kujundati jõukohased meetmed ja tegevused. Praeguseks on kõik meetmed oma tegevustega käivitunud ja toimivad hästi. Programmi sihtaladeks kuulutatud külates tegutsetakse.

Kersti Sirel

Maaperede ettevõtlikkuse arendajate perepilt Valgamaalt. M. Sireli foto

Austatud Eesti Maanaiste Ühendus,

Teie poole pöördub liikumise Eesti Lapse Eest (ELE) algatusrühm. Meie liikumine sai alguse käesoleva aasta aprillis ning koondab nüüdseks juba sadu inimesi üle kogu Eestimaa. ELE eesmärk on otsustavalt mõjutada Eesti poliitikat ja ühiskondlikke hoiakuid selles suunas, et praeguses demograafilises olukorras hakataks väärtustama lapsi kui meie riigi ja ühiskonna jätkusuutlikkuse peamist tagatist. Kaotab ju tugeva järelpõlveta pikemas perspektiivis mõtte ükskõik millise ühiskonnaelu valdkonna edendamine. Laiemas plaanis tahaksime viidata sellele, et käes on aeg hakata materiaalsete näitajate tagant märkama ja väärtustama INIMEST. Neist mõtetest ajendatuna oleme koostanud avaliku pöördumise. Kui jagate meie seisukohti ja soovite pöördumisega ühineda, palume anda sellest teada meie aadressil eleliikumine@hotmail.ee

AVALIK PÖÖRDUMINE EESTI VABARIIGI PRESIDENDI, PEAMINISTRI, VABARIIGI VALITSUSE, RIIGIKOGU JA ÕIGUSKANTSLERI POOLE

Suurt osa Eesti ühiskonnast on haaranud mure meie laste ja rahvuse tuleviku pärast.

Arvamusküsitluste andmetel on valdav enamik kaasmaalastest juba aastaid pidanud rahvastiku ülikiire vananemise peatamist ja eesti rahva püsimajäämist riigi olulisimaks prioriteediks ning näinud lahendust laste suuremas väärtustamises ühiskonna poolt ning lastega perede igakülgset toetamises.

Esmakordselt uue iseseisvusaja jooksul on meil valitsus, kes on otsustanud sündimuse suurendamiseks midagi radikaalset ette võtta. Samas näeb koalitsioonileping selles valdkonnas praktiliselt ainsa sammuna ette ühe aasta jooksul makstava, ainult ema eelneva sissetuleku järgi diferentseeritud ning miinimumpalgast kolme keskmise palgani ulatava emapalga ehk vanemapalga kehtestamise.

Ligi kümnekordse erinevusega ema- või vanemapalga idee jätab kõrvale üldtunnustatud solidaarsuse põhimõtte ning lähtub ultraparempoolsest ideoloogiast: riik peab eriti toetama neid, kes ise hästi hakkama saavad. Seejuures loetakse ainsaks hakkamasaamise mõõdupuuks palganumbrit, arvestamata sellega, et palgad ei sõltu sugugi üheselt kvalifikatsioonist ega tööpanusest, ning võtmata arvesse, et ka samade sissetulekute juures on perede elatustase väga erinev, sõltudes otseselt laste arvust. Seega ei kohtle kavandatavad perepoliitilised abinõud kodanikke võrdselt ning ei soodusta kolmandate ja järgmiste laste sündimist. libeköver hakkab aga teatavasti tõusma just siis, kui sünnib piisaval hulgal kolmandaid, neljandaid jne lapsi.

Leiame, et on lühinägelik asetada lähiaastate perepoliitikas põhiorhk vaid uute laste (seejuures eelkõige esimese ja teise lapse) sündimise jõulisele stimuleerimisele üheaastase sissetulekukompensatsiooni abil, ignoreerides täielikult lastega perede olukorda pikemas perspektiivis.

Suur enamus peredest jätab ka edaspidi kolmanda või järgmise lapse muretsesemata, sest riigipoolse tuntavama toe puudumisel toob see kaasa juba liiga suure elatustaseme languse ja

olemasolevate laste tingimuste ja võimaluste halvenemise. Nii on lapsest meie ühiskonnas saanud otsekui luksuse, mida igaüks saab endale lubada vastavalt rahakoti paksusele.

Kui tahame tõesti saavutada iibetõusu, tuleb paralleelselt sünnitanute tõhusta lühiajalise toetamisega hakata väärtustama ja toetama lastega peresid ka pikaajaliselt.

Langeva rahvaarvu ja vananeva rahvastiku-ga riigis, mis pealegi on kuulutanud iibe tõstmise oma tähtsaimaks prioriteediks, peaks lastega perede tõhus toetamine olema sama enesestmõistetav nagu pensionide maksimine. Just siin peaks sündima ühiskondlik kokkulepe: Eesti prioriteediks number 1 peavad saama lapsed kui riigi rahvuslik-kultuurilise ja majandusliku jätkusuutlikkuse peamine tagatis! Selleks on vaja muuta ennekõike väärtushinnanguid ühiskonna kõigil tasanditel: lapsed on suurem väärtus kui mis tahes materiaalne hüve ning nende toetamine ei ole riigi raha kulutamine, vaid investering tulevikku!

Et anda lastega peredele tulevikuks kindlustunne ja kõrvaldada takistused, mis sunnivad laste saamisest loobuma või laste sündimist edasi lükkama, on vaja:

* kompenseerida peredele võimalikult suurel määral iga lapse lisandumisega kaasnev elatustaseme langus, tõstes oluliselt ning laste arvu järgi progresseeruvalt lastetoetusi ja muid lastega peredele mõeldud soodustusi;

* maksta lapsega kodus olevale vanemale vanemapalka, lähtudes solidaarsusprintsibist, võttes arvesse ka laste arvu peres; pikendada vanemapalga maksimise perioodi ning laiendada vanemapalga kontseptsiooni nii, et sellest oleks kasu ka peredel, kus ema või isa kasvatavad kodus lasteaias lapsi, ja ka lasterikastel peredel, kus kasvab 5 või enam alaealist last olenemata vanusest;

On vaja mõista, et sündimuse kasvu ja riigi harmoonilist tulevikku ei taga ükski kuitahes tõhus meede eraldi võetuna. **Murrangu võime saavutada vaid kompleksse, teaduspõhise ja**

tulevikku suunatud, poliitilistest tõmbetuul-test sõltumatu ning kogu rahvast siduva pere- ja hariduspoliitika rakendamisega. Selline poliitika peab väljenduma lapsesõbralikus elukeskkonnas, riigi ja omavalitsuste panuses lastega perede eluasemeprobleemide lahendamisse, lapsevanemate töö- ja pereelu ühildamise paindlikes võimalustes, vanemate kindlustundes, et võimetekohane haridus, huviharidus jne ei jää nende lastele materiaalsetel põhjustel kättesaamatuks, laste kasvatamisega antavat tulevikupanust arvestavas pensionisüsteemis, tõhusas toes erivajadustega lapsi kasvatavatele peredele, vanemliku hoolitsuseta jäänud laste järjeleaitamises ja veel paljus muus. Ja seda mitte ainult poliitikadokumentides, vaid tegelikkuses.

Anname endale aru, et see kõik nõuab väga palju raha. Aga ka kaalul on väga palju ei rohkem ega vähem kui Eesti riigi ja rahva tulevik. Täna otsustest sõltub, milline on Eesti majanduse olukord ja kui turvaline on meil kõigil elada 20 aasta pärast, kui palju on siis töökaid, enesega hästi hakkama saavaid kodanikke.

Osaline taganemine koalitsioonileppes kokku lepitust nõuab riigimehelikku tarkust, julgust ja enesekindlust. Aga see on ainus võimalus taastada tuhandete Eesti perede kõikumalõõnud usaldus poliitikute vastu ja riigi kui institutsiooni vastu. Kindlasti ei soovi me, et seda pöördumist seostataks tänaste opositsiooniparteide või mis tahes muu parteiga ning käsitataks vaid valitseva koalitsiooni kriitikanä. Kuna perede praeguse olukorra ning ka koalitsiooni perepoliitiliste otsuste juured ulatuvad tagasi eelmiste valitsuste aegadesse, on meie pöördumine suunatud palju üldisemalt kõigile Eesti riigi juhtidele, poliitikutele ja avalikkusele.

Kutsume kõiki selgelt mõtlevald ja Eesti tuleviku pärast muret tundvaid organisatsioone ja üksikisikuid käesoleva pöördumisega ühinema. Täis-pikka pöördumise teksti saab lugeda ja toetust saab avaldada internetiaadressil <http://www.zone.ee/eleliikumine>

Liikumise EESTI LAPSE EEST algatusrühm
EMÜ on organisatsioonina oma toetuse andnud.

Kirjad maakondadest

Ida-Viru Maanaiste Ühendus

on 2002. a sügisest Ida-Virumaa Külade Esinduse (IVKE) liige. Kevadel oli Jõhvis IVKE üldkoosolek, millest mina Ida-Viru MÜ esindajana osa võtsin. Mõni sõna sellest, mis teoksil.

IVKE juhatuse esimees Krista Pedak on meie MÜle tuttav tegija projektikoolituste õppepäevade ja üldse üks tõsine ja aktiivne „külade liigutaja“. Praegu on IVKE'i loomisel sõprusühendused Lõuna-Kymenlaakso kaheksa vallaga. Need 8 valda asuvad täpselt kohakuti teisel pool lahte meie Ida- ja Lääne-Viru maakondadega ja on samuti tööstuspiirkonnad.

Jätuvad kohaliku omaalgatuse programmi toel külavanemate koolitused. Valmistatakse ette näitust, esindajaid ja arvamusi-ettepanekuid 22.–24. augustil Vihulas toimuvaks maapäevaks ning rahvusvahelist konverentsi teemal „Külaliikumise arendav mõju külaelule.“ Polegi ju vähe, kui siia liita juurde veel igapäevased probleemid ja toimetused. Maanaised on kindlasti ühed ärsamad külaliikujad ja nii on meil selgi sügisel plaanis tähistada koos ülemaailmset maanaiste päeva.

Ida-Virumaal toimus kevadel traditsiooniline käsitöömess „Viru Nikerdaja“. Meie organisatsiooni naisi oli nii korraldajate, käsitöö pakkujate kui ka käsitöötubade juhendajate poole pealt.

Messi kahe päeva sisse mahtus terviklik kultuuriprogramm. Kahel päeval töötasid teabe- ja meistritoad, näituse ja käsitöö pakkujate nimekirjas oli 67 ettevõtjat. Kaugemad tegijad Leedust, Panevežisest. Messi põhiteema oli seekord põll. Neid oli sitsist, pitsist, kudumitena, lapitehnikas ja isegi nahast. Minu linased põlled olid oksjonil, tulu jäi seemneks tuleva aasta messile. Oli jälle üks õnnestunud „Nikerdaja.“

„Kohtume Ida-Virumaa Talupidajate Liidus Jõhvis Rakvere tn 27.“

Kui Ida-Viru MÜ õppepäeva või koosoleku kutse algab nende ridadega, siis on osalejaid ohtralt. Sobib ju taluliidu mugav asukoht maakonnakeskuses Jõhvis igale liikmele hästi. Viimane kokkusaamine enne pingelist kevadtööde perioodi, et teha plaane järgneva, oligi taluliidus. Päevakavas olid veel ka rahvusvahelise naistekonverentsi muljed ja projektid, mis Eestis praegu eriti aktuaalsed on, näiteks sooline võrdõigussuhkus ja naistevastane vägivald. Praktiline osa õppepäevast oli seekord lilleseadja kamandada. Kolme tunni jooksul tegeleti Tiia Prii juhendamisel lillekimpude ja pärgade valmistamisega kalmistu jaoks. Naised olid väga palju kõikvõimalikku materjali kaasa toonud ja suure üllatusega tõdeti, et lillevaesel ajal kuuseokstesse vanu tarbetuid kunstilisi õigesti ja maitsekalt seades võib saada suurepärase tulemuse. Põhiline on nipid ja võtted, kuidas saada ilusat ja kohevat kuuse-

või elupuuokstest alust, kuhu lilled kinnitada või kuidas kinnitada oasid. Isegi need naised, kes arvasid, et nad sellega toime ei tule, olid väga üllatunud, kui toreda asjaga nad hakkama said. Nüüd pole enam kimpude jaoks raha vaja raisata, oskame ise neid teha. Jõuti veel valmistada kaseokstest karkasse kompositsioonide jaoks ja väikesi lillekimpe. Õpetajal olid kaasas ka palju tööjooniseid, mis kõik kenasti endale üles tähendati.

Ester Gabriel

Ida-Virumaa naised lilli seadmas. E. Gabrieli foto

Raplamaa

naistel oli õnn kohtuda taimetarga Mercedes Merimaaga. Kellest lausa õhku armastust inimetele ja loodusele. Kellel on rikkalikud teadmised ja elukogemused looduse vahendamisel ja kes oskab seda ka haruldast hästi edasi teistele jagada. Õkoviiljeluse osas üllataski ta Rapla maanaisi sisuka roheline loenguga. Olin juba kuulanud tema loengut Intuiitiivteaduste koolis (õieteraapiast) ja Maaemamessil 2002 (säätlikkusest meie maailmas). Maheviljeluse tarkuste edastamine Mercedes Merimaa poolt oli tema kolmas tahk meie suurepärase maailma olemuse vahendamisel. See on vajalik ja parim, mida Mercedes suutis oma loenguga meile maheviljelusest anda. Näiteks, missuguseks muutub raku kristallpilt, kui taimet väetatakse mineraalväetistega. Mõni aasta tagasi näitasid/rääkisid Üllas Hunt ja Meeme Karolin Raplamaa naistele samuti raku kristallpildi muutumist bioenergeetiliselt rikkumata toidu puu- või juurvilja, piima ja mee jms töötlemisel kemikaalidega või kuumutamisel. Näitasid meile töödeldud ja töötlemata kristallpilte meile kaubandusvõrgust tuttavatest saadustest. Toit rikutakse (tapetakse) säilitamise eesmärgil, kuid surnud toit ei anna ka inimesele vajalikkust – teeb ta apaatseks või agressiivseks. Mercedes täiendas seda kõike, võibolla temale eneselegi teadmata õkoviiljeluse vaatenurgast. Kui ikka ümar ja täiuslik kristallpilt muutub (agro) keemiaga sakiliseks ja teravaks, siis on selge, et täpselt samuti sakiliselt mõjub selliste saaduste

söömine inimesele.

Muide, Mercedesel oli kaasas võilillejuure kohv, mida 20 naist nautida võisid ja mis üllatas hea silitava maitsega. Kuid mis minu jaoks oli tõeline üllatus – (olen madala vererõhuga ja tarvitan kohvi iga päev) võilillejuure kohv ergutas (tõstis toonust?) tunduvalt tugevamini, kui tavaline oahkohv. Näete, kõik on meil omal looduses olemas, me ei pea midagi kaugelt siia tooma, looduses on kogu maailma tarkus.

Väga tänuväärne oli Mercedesi loengu osa, kus ta rääkis, kuidas võiks läheneda haigustele ja inimhinge hädadele. Missugused taimed ja kuidas suudavad aidata ning kuidas inimene ise need ära tunneb. Kuidas mõelda, et ennast ise ja lähedasi aidata looduse abiga ja armastusega, mõttegevusega tasakaalu tuues.

Veel rääkis ta põhjalikult tänuväärsest speltanisust, mille maheviljejad on Eestisse tagasi toonud. Juba vahetavadki Raplamaa talunaised Mercedesi loengu tulemusel speltanisu seemet, teevad helvestest putru ja küpsitavad jahust tervislikku saia.

Õppepäeva lõpus selgitas ta veel õieteraapia olemust.

Eha Metsallik

Hiiumaale

on jõudnud suvi. Ilmad on ilusad ja külalised käib ilusti. Lisaks sellele käime ka ise tööl ja külas. Pühalepa Naistekoda käib ikka endiselt koos. Kuna ka sel suvel on tulemas Saarte Maanaiste Päevad, siis teeme selleks ettevalmistusi. Ja paljud meist kükitavad ka kapsamaal. Usinamad käivad koolitustel. Osaleme aktiivselt külaliikumises. Planeerisime palju tegevusi suvevaheajaks koolilastele. Saame ära kasutada alles omandatud teadmisi seikluskasvatusest, mis on tõesti põnev.

Endiselt on võimalus kõikidel kasutada Pühalepa Naistekoda Ankrupaika Kuri koolimajas. Üldiselt oleme tublid ja töökad ja soovime nii olla ka kõikidel teistel. Suvi on ilus ja kiire, võtke päikest, puhake ja olge rõõmsad.

Raili Mägi

Läänemaal on hakkajad naised.

Vajaduse kokku kutsuda maanaisi on tinginud asjaolu, et paljud maanaised on jäänud elust kõrvale. Neile on pandud väga suur kohustus hoolitseda pere eest, kasvatada ja koolitada lapsi kasinates majanduslikes tingimustes. Vähe on tööhoive maal, mistõttu tihti ei tulda isendanga toime.

Maal on levinud alkoholism.

Kirjad maakondadest

algus lk 5

Eesmärgiga maanaised masendusest välja tuua, näidata neile enda ümber seda ilu, mis kaasneb maaeluga, aidata oma valikuid tehes natukenegi mõista sellest, mis neid ees ootamas, et igaüks saaks endaga ise hakkama ja oskaks abistada ka hädasolijat, viisime läbi Läänemaa Eesti Maanaiste Ühenduse Kullamaa-Liivi osakonna hakkajate naiste Linda Pärnpuu ja Virve Lehti eestvedamisel koolituspäeva teemal "Naine läbi aegade, tema olemus ja selle kujundamine."

Kuna koolituse kvaliteet ja tulemuslikkus on meile olulised, valisime hoolikalt oma lektorid, kelleks said psühholoog Liina Randmann ja Riigikogu liige Mai Treial.

Koolituspäev kujunes huvitavaks. Küsimusi esitati hulgaliselt ja kõik said vastuse.

Osakonna naiste poolt oli kaunitult kujundatud isuäratav kohvilaud.

Projekti rahastas Lääne maavalitsus.

Mall Lepmets

Harju Maanaiste Ühendus

käis Aegviidus Kivisaare ratsatalus. Sai mindud jälle koos laste- ja lastelastega, nagu meil kombeks. Üksjagu põnevust lisas kohe see, et kohale sõitsime elektrirongiga – mõnes mõttes isegi ekssootika, mõnele lapsele oli see esimene rongisõit.

Kivisaare Ratsatalus korraldatakse suvel lastele seikluslaagreid, õpetatakse ratsutama, tehakse paadisõitu, võisteldakse batuudihüpetes, korraldatakse jalgrattamatku ja lökkeõhtuid. Kõike seda teades usaldasime oma võsukesed mureltul perenaise Ülle Ringi hoolde. Samal ajal tegelesime ise tõsisema mõttetöö ja arutlusega teemal "Euroopa Liit". Teemat arendasid Tiia Soasepp, Tiiu Soans ja Renate Pöder. Ja väga veenvalt. Tundus, et nii mõnigi naine (kaasa arvatud mina isiklikult) hakkas alles nüüd tõsisemalt mõtlema enda ja oma laste (ka lastelaste) tulevikule seoses ühinemase Euroopa Liidu tulevikuga maael arenguvõimalustele üldse. Miinuseid ja plusse kõrvutades kaldun nüüd jah-poolle.

Peale vaimu ja keha kosutamist lubati ka vanaema loodusesse laste juurde. Aga siis läks natuke madinaks, sest ratsutamise järjekorda trügisid vahele mõned emad ja vanaemad. Nii mõnigi vanaema sai sadulasse elus esimest korda.

Kuna ilm oli viluvõitu (elu ise aga kallivõitu, vähevõitu, raskevõitu – naersime) ja paadisõit oleks väga vesine ettevõtmine olnud, siis põhitegevus lastel toimuski batuudil, mis lennutas neid vahet pidamata ja muidugi hobuste juures, vürtsi lisas ka varsa juuresolek. 9-aastane Siim, kes oli väga uhke, sest sai juba natuke päris üksi ratsutada, teatas: "Nüüd ma tean, kuidas hobust käima ja seisma panna."

Nii mõnigi laps võttis issi moosimiseks kaasa

laagrit tutvustava matrjali, et ka paadisõidu tehtud saaks.

Aime Kaalma

Batuudil oli lõbu laialt. T. Soasepa foto

Järvamaa maanaistel

oli üks kasulik maikuu pühapäev. Kogunes üle 30 naise, lapsed-mehed kaasas.

Karinu külas võttis külalisi oma avaras õues vastu Silvi Saar. Käidi Ants Leinbergi klaasipuhumise töökojas tutvumas maakonna ainulaadse ettevõttega. Kuulati-vaadati Metsla küla talude ajaloomaterjale. Uudistati Jüriimardi talu ait-muuseumi. Kohtuti Lääne-Virumaa Maanaiste Liidu esinaine Liivi Uueni ja Muuga Maanaiste Seltsi "Eha" juhi Ilma Lausveega maanaiste lauliku koostajatega. Vahva laulik! Kõik laulud on nootidega varustatud. Laulik valmis X Maanaiste Päevadeks, mis toimus 24. – 25. aprillil Tartus. Huvilised saavad laulikuid osta 2. ja 3. augustil Põltskõrves EMÜ Perepäevadel.

Päeva lõpetas Eha Rehema väga huvitava loenguga "Inimene kui taim". Inimene, loom, taim – sõltume üksteisest. Arutlesime vestlusringis, kuidas mõjutada taimedega logisema kippuvat tervist. "Halba taimet pole olemas, on vaid inimesi, kes mõtlevad taimest halvasti", lõpetas Eha Rehema, biodünaamika ühingu juhataja liige, oma vestluse.

Aime Kallandi

Jõgeva MÜ oli aprillis üldkoosolek.

Meie eelmise aasta töö hinnati väga heaks, seepärast tahangi seda tutvustada. Toimus kaks üleeestilist ettevõtmist: EMÜ Perepäevad ja konverents ülemaaialse maanaiste päeva tähistamiseks. Korraldasime kaks viiepäevast koolitust. Esimese koolitustsükli teema oli "Kui ma tean ja oskan", siis ma suudan elada säästlikult". Õppisime säästlikult toitu valmistama, positiivselt mõtlema ja end hästi tundma, manguasju meisterdama, nutikalt ja odavalt kodu kujundama ja ka oma tervist hoidma. Teine tsükkel hõlmas taimeseadeid, teemadeks kimbud, pärjad ning vanikud, rahvakalendri tähtpäevadega seotud

taimeseaded, pruudikimp ja pulmamaja kaunistused, kooli lõpupeo ja perepidude lilleseaded, vastav kombestik veel lisaks. Septembris tutvusime 20 alternatiivtegevuse võimalusega maal. Oleme korraldanud väljasõite ettevõtlusega tutvumiseks, rääkinud organisatsiooni arendamisest ja teinud väga head koostööd valdodega ja teiste organisatsioonidega.

Eelmise aasta töö lõpeb meil traditsiooniliselt Jõgeva MÜ aastanaise valimisega. **Jõgevamaa MÜ aastanaiseks valiti Pille Tutt**, kes kuulub JMÜ juhatusse, on Jõgevamaa Kodukandi liikumise koordinaator, läbinud mainekaid lilleseadekursusi, töötab Sadala rahvamaja kultuurivedajana ja kõige selle kõrvalt käib Viljandi Kultuurikolledžis. JMÜ esitas Pille ka ENUTi poolt korraldatud tegusate ja tunnustust väärivate naiste konkursile. Pille Tutt on õppinud aiandust ja on entusiast kodupaiga ümbruse oskuslikul hoidmisel.

Mõte elule, mida Pille järgib, on: "Me ei suuda kõike, me suudame täpselt nii palju, et olla meie ise, toetada üksteist, vaielda, otsida tõe ja olla solidaarsed."

Tiiu Sarv

Jõgevamaa MÜ
Aastanaine 2002 on
Pille Tutt

Lääne-Viru MÜ naised

on keskendunud praegu iluaiaandusele ja alternatiivsetele tegevusaladele maal. Eriti tulusaks peetakse maasikakasvatust. Suvel on abi õpilastest ja toodangut saab turustada ka kodu lähedal. Maasikas on alati minev kaup. Et aga korralikku saaki saada ka väikeselt põllult, peab maasikakasvatust tundma. Nii me siis õpimegi, käime ka õppereisil Pärnumaal, kus Marika Hunt annab praktilisi näpunäiteid oma 1,5 ha suuresel maasikapõllul.

Iluaianduse õppepäevade teemadeks olid seekord ilupõõsad ja uued trendid aiakujunduses. Suur oskus on oma aeda kujundada nii, et ilupõõsad õitseksid varakevadest hilissügiseni. Sel aastal on suurmoeks kõrrelised ja vanaemade aegsed uhked ja lopsakad püsililled. Nii et toome aia äärest tagasi unustusse jäänud pojengid, suured härjasilmad, sinise kõokinga, murtud südame, seebililled ja päevaliiliad. Varsti teeme me õppereisi Lääne-Virumaal "Kauni kodu" konkursil kauneimaks kuulutatud koduaedadesse. Suvel lõõme kaasa valdada ja külade päevadel ja mitmetel laatadel. Sügisel alustame kodu kaunistamise õppepäevadega uuesti.

Heljo Viilp

Saaremaa naised tegutsevad koos

Maikuus toimus Saaremaa Naiste Ümarlaud. Ümarlauast võtsid osa 15 naisorganisatsiooni esindajad, sh ka EMÜ esindajad (oleks võinud rohkem osa võtta).

Arutasime ümarlaua tööd ja otsustasime põhi- teemadeks võtta ettevõtluse arendamise ja uute töökohtade loomise võimalused, tervise ja keskkonna, samuti hariduse. Lisaks püüame luua välissuhteid. Tahame jälgida protsesse, mis ühiskonnas toimuvad, anda neile hinnang ja avaldada survet neile, kellest on olnud maakonna edasine areng.

Maikuu ümarlaval kuulasimegi ära Saare maakonnas läbiviidud tööhõivealaste projektide tulemused ja maakonna Kodukandi koordinaatori Elvi Viira ettekande küla arendamise ja turismi teemal.

Tööhõive projekti tulemustest selgus, et kõige suurem probleem on maakonna ettevõtjatel oskustööjõu puudumine. Piirkondlikud erinevused Saaremaal on süvenenud. Saaremaa areng on olnud ebaühtlane. Kuressaarest kaugemale jäävates valdades on tööhõive olukord keeruline kauguse, vähe arenenud infrastruktuuri ja väheatraktiivse ettevõtluskeskkonna tõttu, mistõttu on tekkinud suur töökohtade puudus. Pikaajaline töötus põhjustab töötahte ja tööharjumuste olulise vähenemise. Kõrgharidusega noorte ei piisa Saaremaal töökohti ja nad jäävad tööle mandrile. Teravaks probleemiks on põhikooli katkestajate ja ainult põhiharidusega piirdunud noorte küllalt suur osakaal. Eesti riik ei ole taasiseseisvumise ajal üldse tegelnud noorte töökasvatusega. Valdades organiseeritud noorte töölaagreid suvehooajal ei piisa. Teravalt on esile kerkinud naiste töötuse probleem, kuna meeste ja

naiste töökohtade jaotus (ettevõtete paiknemine) on Saaremaal suhteliselt ebaühtlane. Turismi- teenus on hooajaline ja hinnad on madalad, mistõttu on raske ots-otsaga kokku tulla ja kasumit saada. Saaremaal ettevõtlikke inimesi jätkub, kuid elanikkond vajab senisest suuremat informeeritust ettevõtluse alustamisest ja vastava koolitusmahu olulist suurendamist. Ettevõtjad vajavad rohkem infot ELi vastavate arendus- projektide kohta ja projektikoolitust. Saaremaa tööhõiveprobleemide ajalooliselt väljakujunenud traditsiooniliseks lahenduseks on tööjõu (eriti meestööjõu) suur mobiilsus. Inimesed käivad mandril tööl, eriti Tallinnas. Kuna paljud aktiivse- mad ja haritumad käivad tööl mandril, on Saare- maal tekkinud struktuurne tööpuudus (st ühelt poolt on tööpuudus, teiselt poolt ei piisa sobi- vaid töötajaid). Tööhõiveprobleemide lahenda- miseks on vaja kohalike omavalitsuste, ette- võtluskeskuse, tööhõiveameti, ettevõtjate ühen- duste ja koolitajate ühistegevust, samuti maa- valitsuse suuremat initsiatiivi maakonna arengu- protsesside juhtimisel. Vaja on luua maakonna koostöövõrgustik. Gotlandi saarel näiteks käib iga kuu koos 60-liikmeline koostöögrupp. Regu- laarselt tuleks korraldada tööandjate küsitlusi. Üldhariduskoolides on äärmiselt vajalik läbi viia kutsenõustamist. Täiskasvanute koolitusel on suureks takistuseks ka projektipõhisus, mis põh- justab õppetöö episoodilisuse. Tööhõiveameti koosseis on liiga väike, mistõttu tal on oma ülesandeid raske nõuetekohaselt täita. Ka on riigieelarvelised toetused aktiivseteks tööturu meetmeteks liiga väikesed. Vallavalitsuste koos- seisudes peaks olema laste ja noorukite prob- leeme lahendav töötaja, maakoolides psühho-

loog. Riigil on vaja oluliselt rohkem tegelda regionaalpoliitika küsimustega ja leida soodus- tuste võimalusi, mis stimuleeriksid ettevõtluse arengut ja töökohtade teket ääremaaadel.

Saaremaa Kodukandi koordinaator Elvi Viira tutvustas Kodukandi struktuuri põhimõtteid ja korraldatavaid üritusi. Küla arengukavade alase koolituse lõpetas 8 inimest, kes omakorda pea- vad koolitada uusi inimesi. Kodukant hakkab pidama igal aastal oma laata, mille moto on „Teeme kodu kauniks“. Mai lõpus olid Saaremaa lambapäevad, kus tutvustati kõike, mis on seo- tud lambaga ja lambakasvatussaadustega. 26.–27. juulil on kavas Saaremaa külade päev, kus on põhiteemaks rahvatoidud. Kutsutakse osalema ka poliitikud ja nn euronõuete kontrolli- jate ülemused. Kavas on edaspidi lülitada Kulinaariapärandi võrgustikku. Käivitub turismi- projekt Lääne-Saaremaal Eurovelomatka mars- ruudil, viies selle kõrvalteede peale. Lõppees- märk on külaseltside teenused turistidele. Need on uued teenuste pakkumise võimalused oma kodupaiga väärtustamise ja saarlaste enese- väärikuse säilitamise eesmärgil.

Päeva teises osas toimus seminar Avatud Eesti Fondi, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse ja Saaremaa Naiste Ümarlaua korraldusel teemal „Võrdsed võimalused naistele ja meestele“. Ümarlaud otsustas tööhõive ja küla arengu küsi- mustes teha pöördumise maavanemale, Saare- maa Omavalitsuste Liidule ja sotsiaalminis- teeriumile. Järgmisele ümarlausele augustis kut- sutakse nende esindajad.

Laine Tarvis

Soome tööle

On algamas uus projekt, seekord koostöös Soomega. Oleme ju kõik kuulnud, et Soomes on väga hästi toiminud juba aastaid asendus- töötajate süsteem taludele. Asendustöötajad käivad talust talu puhkust andmas, on Soome riigi palgal ja töötavad graafiku alusel, mille koostab vallas just selleks tööle võetud inimene. Talunikud peavad sõlmima vastava lepingu ja olema ka kindlustatud. Juba aas- taid on Soome kolleegid käinud Eestimaal otsimas inimesi sellele tööle. Soome statisti- ka andmetel on ametlikult Eestist pärit asendustöötajaid 125.

Uus projekt on Euroopa Liidu PHARE program- mist ja annab koolituse viiele meie põllumajan- duskooli õpetajale ja kümnele asendustöötajale.

Koolitus algab sügisel 2003 ja jätkub terve 2004. aasta. Kes saavad osaleda?

Tingimused on niisugused:

- Vanus 20 – 40 aastat.
- Põllumajandusharidus (loomakasvatus).
- Praktiline laudas töötamise kogemus (on soovitatav).
- Autojuhilubade olemasolu.
- Soome keele oskus (suur osa õppest toimub Soomes).

Asendustöötaja peab olema väga hea suhtleja ja kõrge pingetaluvusega, sest töötada tuleb väga erinevates taludes, väga erinevates tingi- mustes.

Konkursil osalemiseks tuleb kirjutada avaldus koos elulookirjeldusega (CV), lisada tuleb soovitus-iseloomustus viimasest töö- või õppi- miskohast või taluliidust.

Paberid saata aadressil:

ETKL Teaduse 1, Saku 75501 Harjumaa
märksõnaga kirjal Asendustöötaja.

Projekti eesmärk on algatada talude asendus- töötajate süsteemi juurutamist ka Eestimaal. 10 väljaõpet saanud asendustöötajat omada- vad instruktoreid oskused ja õiguse osaleda ju- hendajatena edaspidistes koolitustes.

Julget pealehakkamist!

Renate Pöder
Projekti juht

Teated ja reklaam

Teated

HEA KODANIKU PÕHIMÕTTED

Hea kodanik:

* tunnetab oma kohta maailmas ja teiste inimeste seas ning mõistab, et elusolendid on asjadest tähtsamad

* aitab lähedasi ja võõraid ning toetab nõrgemaid

* astub välja ebaõigluse ja vägivalda vastu

* teeb tööd ja õpib kogu elu

* austab oma riiki ja selle tähtpäevi, tunneb põhiseadust ja õigussüsteemi ning täidab seadust ka väikestes asjades

* tunneb huvi ühiskonnas toimuva vastu, on poliitiliselt teadlik, ilmutab kodanikuaktiivsust ega pea end tähtsusetuks inimeseks

* austab inimväärikust, võrdõiguslikkust ja teiste õigust olla erinev

* hoiab loodust, mõtleb ka teistele elusolenditele ja järeltulevatele põlvedele

* tunneb ajalugu ning austab oma ja teiste rahvaste kultuuri

* on aus, lahke, sõbralik ja peab lugu heast naljast

Neid põhimõtteid järgides saab hea kodanik olla igaüks, hoolimata kodakondsusest.

Koostanud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlause esinduskogu.

EESTI MAANAISTE ÜHENDUS

Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel/fax 0 604 1783, e-post etkl@online.ee

projektijuht – Renate Pöder
Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel 0 604 2577,
e-post renateetkl@hotmail.ee

toimetuse – Tiia Soasepp
Aasa 1, SAKU 75501, Harjumaa
tel 0 604 1104
fax 0 604 2499
e-post ajalehtkaja@hotmail.ee

kujundus – Anne Kõll
Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel 0 604 2177

Hea uudis

Emadepäeval valiti Aasta Emaks Eesti Naisliidu eestvedamisel taluperenaine Merike Kull! Aasta Ema valiti 6. korda, esimest korda sai selleks taluperenaine, 4 lapse ema Jõgevamaalt. Merike

Kull on Vaidaveres asuva Tarto talu perenaine ja Palamuse lasteaia Nukitsamees muusikaline kasvataja. Vahva, et Aasta Ema tiitli palus emale omistada aega teeniv poeg Rasmus. Ta kirjutas Eesti Naisliidule: "Meie ema ei ole lihtsalt ema, vaid superema. Juba väikesest peale imestan, kuidas ta kõike jõuab. Ta suudab silma peal hoida sajahektarilisel talul, iga päev hoolitseda suure piimakarja eest, kaks korda nädalas kasvatada lasteaialapsi ning siis veel hoolida oma nelja lapse käekäigust."

EMÜ soovib Merike Kullile palju õnne!

Vanaema veerud

Tegelased: 4-aastane Mihkel ja vanaema Asta

Mihkel käis vanematega Türil, Agril. Suurel näitusel peab auto teatavasti päris kaugele parkima. Kui küllalt sai oldud, otsustati koju minna. Siis tuli ehmatus – Mihkel kadunud! Otsiti, hõigati, kutsuti raadio kaudu. Keegi soovitas igaks juhuks ka parklast auto juurest otsida. Ja oh imet! Mihkel oligi auto juures ja torises:

"Mis te seal nii kaua kohmitsesite, kui kaua peab teid ootama, kodus on tööd kah vaja teha."

Mihkel askeldab eriti agaralt taluõuel. Vanaema hakkab piima kurnama. Mihkel

küsis kavalalt:

"Vanaema, kas sa hakkad kive kurnama?"

Vanaema ei mõista midagi öelda, kurnab piima ja leiabki kurnalapiilt peotäie väikesi kive.

Mihkel jookseb lauda ja õue vahet.

Vanaema keelab:

"Ära torma, võid kukkuda!"

Mihkel ei kuula, aga varsti tõesti kukubki. Nägu puha virtsane. Nüüd hakkab Mihkel vanaemaga riidlema:

"Miks sa nii lohakas oled? Virtsa ka lapiga tee pealt ei kuivata!"

Juhatuse liikmete kontaktandmed:

NIMI	AADRESS	INDEKS	TELEFON, E-POST
Tiiu Soans	Tuhala küla, Oru side, Harju mk	75103	0 607 9215, 056953743, tuhala@hotmail.ee
Reet Aedla	Nurmenuku 8, Rapla	79512	0 485 5203, 055 48 348
Ulvi Ajalik	Jaama 69, Põlva	63308	0 799 2928, 051961309
Ester Gabriel	Altküla, Toila side, Ida-Viru mk	41702	0 336 9615, 05248745, jgabriel@hotmail.ee
Ille Kivistu	Pühalepa side, Hiiumaa	92301	0 469 4584, 05268557, ille.kivistu@kertel.ee
Mare Laande	Suislepa side, Viljandi mk, Luise 16-9, Tallinn	69703 10142	0 662 0724, 055617697
Mall Lepmets	Kuuse 23-3, Haapsalu	90509	0 479 6638, 05289530, mallepp@hotmail.ee
Leili Pruun	Eistvere küla, Imavere side, Järva mk	72401	0 384 0357, 056655675
Tiiu Sarv	Kärksi küla, Tabivere side, Jõgeva mk	49101	0 776 4977
Kersti Sirel	Hummuli side, Valga mk	68401	0 769 0146, 0523 7271, kerstisirel@hotmail.ee
Ülle Talv	Laeva side, Tartu mk	60601	0 735 2238, 05281793, om@hotmail.ee
Laine Tarvis	Laheküla, Kaarma, Saaremaa,	93823	05045399, laine.tarvis@mail.ee
Ülle Vene	Uus 1-27, Rõuge, Võru mk	66201	0 782 2233, 05270830, lavexvoru@hotmail.ee
Heljo Viilip	Laada 8-58, Rakvere	44310	0 324 3020